

Vooraf vermogende ouderen gaan 'Drenthenieren' in Zeeland

De groeiende groep vergrijsde Nederlanders is door pensionering minder gebonden aan de concentraties van werkgelegenheid. De mogelijkheid doet zich voor een woonplaats naar keuze te zoeken. Met de introductie van het woord 'Drenthenieren' in de Nederlandse taal is al aangegeven dat een trek van ouderen naar Drenthe te constateren is. Minder bekend is het feit dat ook Zeeland op het gebied van pensioenmigratie al jaren in de prijzen valt.

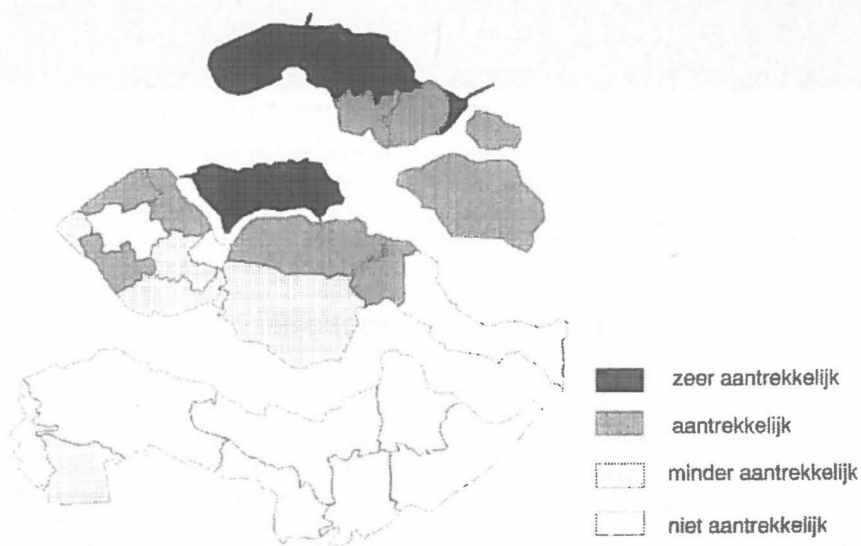
RICHARD VAN BREMEN*

Zeeland is de provincie met de meeste zonneuren in Nederland en beschikt over veel (kust)water met de bijbehorende recreatiegebieden (strand, duin en meren). Niet voor niets wordt Zeeland als toeristisch produkt aangeprezen met "Zeeland Vakantieland". Bovendien is de provincie gelegen binnen niet al te grote afstand van grote bevolkingsconcentraties, zowel binnen Nederland (de Randstad en de Brabantse stedenrij) als daarbuiten (Gent/Brugge, Antwerpen in België en op grotere afstand Duitsland). Deze aspecten maken Zeeland bekend en bemind bij grote groepen vakantiegangers. Die groepen vakantiegangers vormen de potentiële migranten.

RETOUR-MIGRANT

Veel jongeren verlaten Zeeland om een opleiding te volgen bij HBO- en universitaire instellingen in de Randstedelijke en Brabantse steden. Ouderen daarentegen vestigen zich in Zeeland. Over een langere periode bezien is er sprake van een stabiele vestiging onder de 50-64 jarigen, tussen de twee- en de vierhonderd jaarlijks. Van vestiging onder gepensioneerden (65-plussers) is nagenoeg geen sprake. Veel ouderen die in Zeeland komen wonen blijken te anticiperen op hun komend pensioen. Eenderde van de vestigers komt uit Zuid-Holland, eenderde uit

Aantrekkingskracht voor pensioenmigranten

De aantrekkingskracht van Zeeland voor pensioenmigranten. bron: Provincie Zeeland

West-Brabant en eenderde uit overig Nederland. Een deel van deze vestigers is te beschouwen als retour-migrant: zij hebben op jongere leeftijd Zeeland verlaten en komen op latere leeftijd terug. Niet alle retourmigranten zijn pensioenmigranten. Een deel van de Zeeuwse jongeren komt terug zodra zij in Zeeland een baan hebben gevonden.

Niet heel Zeeland blijkt eenzelfde aantrekkingskracht op oudere vestigers uit te oefenen. Een groot deel van de pensioenmigranten vestigt zich op Schouwen-Duiveland. Vier van de zes gemeenten op Schouwen-Duiveland blijken in trek bij, voornamelijk vermogende, ouderen die afkomstig zijn uit de zuidvleugel van de Randstad. De gemeente Westerschouwen met bekende plaatsen als Haamstede en Renesse neemt daarbij een unieke plaats in, zowel binnen Zeeland als binnen Nederland. Westerschouwen is een van de meest vergrijsde gemeenten in Zeeland met zéér welgestelde ouderen, die nagenoeg allen afkomstig zijn van buiten Zeeland. Deze situatie is de laatste twintig jaar nauwelijks veranderd.

Een andere groep pensioenmigranten vestigt zich op Noord-Beveland aan de rand van het Veerse Meer. Zij bezitten vaak eerst een bungalow op een van de grotere recreatiecomplexen of een tweede huis in een dorpskern. Na verloop van tijd laten ze zich in het bevolkingsregister inschrijven en maken de overstap van recreatief naar permanent wonen. Het gaat hierbij voornamelijk om ouderen afkomstig van buiten Zeeland.

BUITENLAND

Een klein gedeelte is afkomstig uit het buitenland, vooral uit Duitsland. Dit sluit aan bij de recente aanwijzing dat zich onder buitenlandse migranten afkomstig uit België, die zich richten op Zeeuwsch-Vlaanderen, en uit Duitsland, die zich richten op platteland van Walcheren, verhoudingsgewijs veel 50-plussers bevinden. Bij de ontwikkeling van nieuwe recreatieprojecten, zoals bijvoorbeeld in Breskens en Hoofdplaat, wordt uitdrukkelijk rekening gehouden met 'het buitenland' bij het

Kernen moeten mooi blijven. foto: archief

werven van nieuwe eigenaren.

Een derde groep pensioenmigranten richt zich op de gemeente Tholen - St. Philipsland. Deze pensioenmigranten vestigen zich hier niet zo zeer vanwege een 'uniek woon/recreatiemilieu'. Er is eerder sprake van de sterke relatie met het woningmarktgebied van West-Brabant. Naast een functie als overloopgebied voor de Westbrabantse gemeenten Roosendaal/Bergen op Zoom weet Tholen ook ouderen 'te werven' uit de Randstad.

TOPLOCATIES

Een vierde groep pensioenmigranten komt af op unieke woningbouwprojecten in Zeeland. Ouderen zijn daarbij niet per definitie de doelgroep. Zo is het woningbouwproject 'Het Goese Meer' geenszins specifiek gericht op ouderen, maar bestaat toch ongeveer een vijfde van de migranten uit ouderen tussen 50 en 65 jaar. Iets minder dan de helft is afkomstig van buiten Zeeland.

Duurdere appartementencomplexen die gelegen zijn op toplocaties, zoals 'De Maisbaai' in Middelburg en 'Résidence Backert' in Vlissingen, hebben een aantrekkingskracht voor welgestelde ouderen. Hoewel het merendeel doorstroomt binnen de eigen gemeente en regio is een vijfde tot een kwart afkomstig van buiten Zeeland.

Naast toplocaties binnen de grotere plaatsen zijn er de Zeeuwse 'mooie kernen', die door hun ligging in een aantrekkelijke omgeving gewild zijn bij oudere mensen met een hoger inkomen. Deze kernen liggen voornamelijk aan de kust en dan met name op Walcheren. Voorbeelden zijn Veere, Domburg, Renesse en Haamstede. Deze kernen worden geselecteerd op basis van hun specifieke woonmilieukwaliteiten voor ouderen. Ze zijn geliefd

bij zowel Zeeuwse als niet-Zeeuwse ouderen en kennen een continue autonome groei.

BESCHERMING

De provincie stelt zich terughoudend op als het gaat om vestiging vanuit de Randstad op Schouwen-Duiveland. Schouwen-Duiveland maakt onderdeel uit van de centrale open ruimte waar een restrictief beleid geldt. Structurele vestigingsoverschotten in Schouwen-Duiveland moeten in beginsel opgevangen worden in de gemeente Zierikzee. Eigenlijk mag de gemeente Westerschouwen alleen bouwen voor de eigen woningbehoefte. Dit geeft de nodige spanning, want de druk vanuit de markt is groot. De Kop van Schouwen is een kwetsbaar gebied waar voorzichtig omgesprongen dient te worden met de verschillende belangen op het gebied van natuurlandschap, recreatie en landbouw. Om de belangenafweging zo goed mogelijk plaats te

laten vinden is voor dit gebied een regiovisie opgesteld.

Het bezit van een tweede huis binnen een dorpskern wordt uitdrukkelijk tegengegaan met het oog op de leefbaarheid. Op de grotere recreatiecomplexen vindt een vermenging plaats van permanent en recreatief wonen. De provincie houdt tot dusver een scherpe scheiding aan en staat permanent wonen in beginsel niet toe.

'Mooie kernen' dienen ook in de toekomst mooi te blijven. Middels beschermende stads- en dorpsgezichten, stads- en dorpsvernieuwingsgeld en een terughoudend beleid met betrekking tot de woningbouw wordt getracht het karakter te waarborgen.

WERVING

In het verleden zijn als reactie op de grote vertrekoverschotten aanzetten gedaan tot een actief wervingsbeleid onder ouderen. De noodzaak daartoe is echter met de tegenwoordige vestigingsoverschotten niet actueel meer. Toch is het mogelijk om middels het realiseren van unieke en aantrekkelijk woningbouwprojecten ook ouderen van buiten Zeeland te werven. De groep 50-64 jaar is daarbij een aantrekkelijke groep. Het is zowel binnen Zeeland als binnen Nederland in de toekomst de snelst groeiende groep met veel vrije tijd. Deze ouderen zijn mobiel en een groot gedeelte beschikt over een goed inkomen.

Voor Zeeland zijn de 'potentiële retourmigranten' interessant. Daarbij moet niet uit het oog worden verloren dat ook deze groep, die grotendeels bestaat uit tweepersoonshuishoudens, ouder wordt. In de toekomst zullen zij, met name bij verweuding, vraag gaan uitoefenen naar zorgvoorzieningen. Of zij daarmee behouden kunnen blijven voor Zeeland is niet te garanderen. Wil Zeeland deze groep kunnen behouden dan zal zij hoogwaardige zorgvoorzieningen moeten bieden.

*De auteur is beleidsmedewerker demografie/spreidingsbeleid bij de provincie Zeeland.

Waarom staat uw

PERSONEELSADVERTENTIE (M/V)

niet in AGORA?

Daarmee bereikt u immers gericht honderden specialisten op het gebied van ruimtelijke ordening en gebouwde omgeving. AGORA wordt gelezen door ondermeer medewerkers van ontwikkelaars, beheerders, advies- en onderzoeksbureaus, beleggers, bouwbedrijven en gemeenten. Daarnaast zijn wij ook goed thuis op universiteiten en hogescholen, waar talloze studenten zich in het vakgebied bekwamen.

Voor nadere inlichtingen kunt u contact opnemen met Rick Zijderfeld, SISWO, telefoon 020 - 527 06 23